

SISTEM ZAŠTITE I SPAŠAVANJA u Crnoj Gori

Crna Gora je usvajanjem Nacionalne strategije za vanredne situacije, donošenjem Zakona o zaštiti i spašavanju, formiranjem **Direktorata za vanredne situacije**, kao organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova, obrazovanjem Koordinacionog tima za zaštitu i spašavanje itd, stvorila uslove da se na teritoriji Crne Gore sa jednog mesta vrši rukovođenje i koordiniranje u zaštiti i spašavanju. U ovako organizovanom sistemu zaštite i spašavanja na najkvalitetniji način integrisani su svi ljudski i materijalni resursi sa kojima raspolažu državni organi, organi lokalne uprave, privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i građani.

Poslovi zaštite i spašavanja su od javnog interesa i obuhvataju „skup mjera i radnji koje se preduzimaju u cilju otkrivanja i sprečavanja nastajanja opasnosti, kao i ublažavanja i otklanjanja posljedica elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća, radijacionih, hemijskih i bioloških kontaminacija, ratnog razaranja i terorizma, epidemija, epizootija, epifitotija i drugih nesreća koje mogu ugroziti ili ugrožavaju stanovništvo, materijalna dobra i životnu sredinu.“ (Zakon o zaštiti i spašavanju, „Službeni list CG“, broj 13/07, 32/11 i 54/16, član 1).

KOJI SU CILJEVI SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA?

Ciljevi sistema zaštite i spašavanja su:

- usklađenost zakona i propisa sa standardima Evropske unije i stvaranje uslova za njihovu potpunu implementaciju;
- uspostavljanje savremenog i efikasnog sistema rukovođenja i koordiniranja u slučaju nastanka katastrofa, elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća;
- sprovođenje politike smanjenja rizika od katastrofa;
- obezbeđivanje efikasne upotrebe postojećih resursa na svim nivoima u državi;
- izrada programa razvoja sistema zaštite i spašavanja;
- umanjenje štetnih efekata katastrofa po ljudi, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu;
- obezbeđivanje međunarodne pomoći za podršku u slučaju katastrofa, elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća.

KO SPROVODI ZAŠTITU I SPAŠAVANJE?

Zaštitu i spašavanje sprovode: državni organi, jedinice lokalne samouprave, privredna društva, preuzetnici i druga pravna i fizička lica.

Zaštita i spašavanje sprovodi se na osnovu planova zaštite i spašavanja. Planovi zaštite i spašavanja su: nacionalni planovi zaštite i spašavanja, opštinski planovi zaštite i spašavanja i planovi zaštite i spašavanja privrednih društava, drugih pravnih lica i preuzetnika (preuzetni planovi). Nacionalne planove donosi Vlada, na predlog Ministarstva unutrašnjih poslova, čime se obezbeđuje njihova međusobna usaglašenost. Opštinske planove donose skupštine opština, a preuzetne planove donose privredna društva, druga pravna lica i preuzetnici, uz saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova. Planovi zaštite i spašavanja izrađuju se na osnovu elaborata o procjeni rizika. Elaborat o procjeni rizika sastavni je dio plana zaštite i spašavanja.

Rukovođenje i koordiniranje u zaštiti i spašavanju

Rukovođenje zaštitom i spašavanjem obuhvata odlučivanje o pitanjima koja se odnose na preuzimanje konkretnih mjera, aktivnosti i postupanja, kao i na izvršavanje zadataka iz oblasti zaštite i spašavanja. Rukovođenje se vrši u skladu sa planovima za zaštitu i spašavanje i na osnovu prethodno procijenjene konkretne situacije na određenom području.

Koordiniranje podrazumijeva vremensku i prostornu usklađenost djelovanja svih učesnika u zaštiti i spašavanju po etapama izvršavanja zadataka, kao i njihovo pravovremeno informisanje.

Radi rukovođenja i koordiniranja u zaštiti i spašavanju, obrazuju se timovi, i to:

- 1) za teritoriju Crne Gore – koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje;
- 2) za teritoriju opštine – opštinski tim za zaštitu i spašavanje.

Vlada Crne Gore imenuje rukovodioca, zamjenika rukovodioca i članove Koordinacionog tima za zaštitu i spašavanje, kao i članove Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje, koji operativno koordinira aktivnostima učesnika zaštite i spašavanja.

Koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje:

- rukovodi aktivnostima učesnika zaštite i spašavanja prilikom sproveđenja utvrđenih zadataka;
- rukovodi sproveđenjem mjera za zaštitu i spašavanje i koordinira aktivnosti i postupanja za zaštitu i spašavanje;
- prati stanje i organizaciju zaštite i spašavanja i predlaže mjere za njihovo poboljšanje za vrijeme trajanja rizika;
- donosi naredbe i zaključke za sproveđenje mjeru i aktivnosti za zaštitu i spašavanje, osim naredbi koje donosi Vlada;

- podnosi Vladi izvještaj o preduzetim mjerama i aktivnostima u zaštiti i spašavanju;
- vrši i druge poslove propisane zakonom.

Operativni štab za zaštitu i spašavanje:

- operativno koordinira rad učesnika zaštite i spašavanja;
- operativno koordinira sprovođenje mjera i aktivnosti i postupanja za zaštitu i spašavanje;
- koordinira izvršavanje naredbi i zaključaka Koordinacionog tima za zaštitu i spašavanje i Vlade;
- operativno koordinira angažovanje operativnih jedinica, upotrebu opreme i sredstava za zaštitu i spašavanje;
- koordinira aktivnosti saradnje u okviru programa civilne zaštite Evropske unije (Mehanizam civilne zaštite Evropske unije);
- sarađuje sa tijelima susjednih država nadležnim za rukovođenje i koordiniranje u zaštiti i spašavanju;
- procjenjuje stepen ugroženosti i mogućnost nastanka vanrednog stanja;
- sprovodi druge radnje od značaja za operativno koordiniranje aktivnosti učesnika zaštite i spašavanja.

Opštinski tim za zaštitu i spašavanje:

- rukovodi aktivnostima učesnika zaštite i spašavanja na teritoriji opštine;
- rukovodi i koordinira u sprovođenju mjera za zaštitu i spašavanje;

- organizuje i koordinira akcije za zaštitu i spašavanje;
- prati stanje i organizaciju zaštite i spašavanja u opštini i predlaže mjere za njihovo poboljšanje u oblasti organizacije, rukovođenja, koordiniranja, opremanja i druge mjere;
- donosi naredbe i zaključke za sprovodenje mera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje, osim naredbi koje donosi opština;
- procjenjuje ugroženost od nastanka vanrednog stanja i o tome obavještava Operativni štab za zaštitu i spašavanje;
- podnosi Koordinacionom timu za zaštitu i spašavanje izvještaj o preduzetim mjerama i aktivnostima u zaštiti i spašavanju;
- saraduje sa opštinskim timovima za zaštitu i spašavanje susjednih opština;
- vrši i druge poslove propisane zakonom.

KO VRŠI ZAŠTITU I SPAŠAVANJE?

Zaštitu i spašavanje vrše operativne jedinice za zaštitu i spašavanje, i to:

- opštinske službe za zaštitu i spašavanje;
- specijalističke jedinice za zaštitu i spašavanje;
- dobrovoljne jedinice za zaštitu i spašavanje;
- jedinice za zaštitu i spašavanje privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika;
- jedinice civilne zaštite i
- jedinica za gašenje požara iz vazduha.

Opštinske službe zaštite i spašavanja su profesionalne službe koje vrše naročito sljedeće poslove: pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; gašenje požara i spašavanje prilikom požara; spašavanje iz ruševina, klizišta i sniježnih lavina; spašavanje prilikom poplava i drugih elementarnih nepogoda; spašavanje u planinama i kanjonima; spašavanje prilikom saobraćajnih nesreća i spašavanje prilikom udesa i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu.

Specijalističke jedinice čine građani koji dobrovoljno vrše aktivnosti zaštite i spašavanja organizovani u spasilačka društva, organizacije Crvenog krsta, planinarske službe spašavanja, speleološka društva, ronilačka društva, kinološka društva, izviđačke organizacije, klubove radio-amatera i druga slična društva.

Dobrovoljne jedinice se organizuju radi dobrovoljnog učestvovanja građana u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara ugroženih vanrednim stanjima, kao i radi propagiranja zaštite i spašavanja. Privredna društva, preduzetnici i druga pravna i fizička lica mogu organizovati dobrovoljne jedinice.

Civilna zaštita je dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja koju čine jedinice civilne zaštite, zaštitna i spasilačka oprema i sredstva. Jedinice civilne zaštite organizuju se kao jedinice opšte namjene i specijalizovane jedinice. Građanin je obveznik civilne zaštite, a u jedinice civilne zaštite mogu se rasporediti građani sa navršenih 18 godina života do navršene 63 godine života (muškarci), odnosno 55 godina života (žene), po principu dobrovoljnosti.

KOJE SU OBAVEZE GRAĐANA U SISTEMU ZAŠTITE I SPAŠAVANJA?

Građanin je dužan da:

- sprovodi mjere za zaštitu i spašavanje i da učestvuje u zaštiti i spašavanju;
- izvršava materijalnu obavezu na poziv Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Opštinskog tima za zaštitu i spašavanje, osim kad se materijalna obaveza odnosi na sredstva i opremu koji su raspoređeni za potrebe odbrane zemlje ili su namijenjeni za zdravstvenu zaštitu;
- obavijesti Operativno-komunikacioni centar 112 (OKC 112) Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova na besplatni broj 112, bez odlaganja, o podacima od značaja za zaštitu i spašavanje.

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA – Direktorat za vanredne situacije

Glavni zadaci Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova su:

- koordinacija rada učesnika sistema zaštite i spašavanja u vezi organizacije, planiranja, pripreme i sprovođenja mjeru i aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa;
- praćenje i analiziranje stanja u oblasti zaštite i spašavanja;

- osposobljavanje i usavršavanje pripadnika jedinica civilne zaštite, specijalističkih i dobrovoljnih jedinica, kao i nadzor u pogledu funkcionisanja i opremanja operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje;
- obavljanje i uzbunjivanje građana u slučaju nastanka katastrofa, elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća;
- neprekidno prikupljanje, obrada i prenošenje podataka u vezi sa situacijom na ugroženim područjima preko Operativno-komunikacionog centra 112;
- organizovanje uklanjanja, deaktiviranja i uništavanja neeksplodiranih ubojnih sredstava;
- traženje pomoći od drugih država i međunarodnih organa i organizacija u slučaju nastanka katastrofe, elementarne nepogode i druge nesreće;
- dostavljanje susjednim državama i međunarodnim organizacijama informacije o opasnostima sa prekograničnim efektom;
- sarađuje sa nadležnim organima drugih država i međunarodnim organizacijama i institucijama itd.

KOJE SU MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA?

Mjere za zaštitu i spašavanje su:

- 1) evakuacija;
- 2) sklanjanje;
- 3) zbrinjavanje nastradalog i ugroženog stanovništva;
- 4) radijaciona, hemijska i biološka zaštita;
- 5) spašavanje iz ruševina;
- 6) zaštita i spašavanje od poplava;
- 7) zaštita i spašavanje od požara;
- 8) zaštita od neeksploziranih ubojnih i eksplozivnih sredstava;
- 9) prva i medicinska pomoć;
- 10) zaštita i spašavanje životinja i proizvoda životinjskog porijekla;
- 11) zaštita i spašavanje biljaka i proizvoda biljnog porijekla;
- 12) traganje i spašavanje na moru;
- 13) traganje i spašavanje prilikom udesa i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu;
- 14) asanacija terena;
- 15) tehnička zaštita lica, prostora i objekata.

Materijalna obaveza podrazumijeva davanje na korišćenje vozila, mašina, opreme, uređaja, izvora energije i drugih materijalnih sredstava, zemljišta i objekata, potrebnih za zaštitu i spašavanje. Materijalnom obavezom smatra se i postavljanje sredstava i uređaja za obavještavanje i uzbunjivanje na poslovnim i drugim objektima.

KOGA POZVATI U SLUČAJU HITNE SITUACIJE?

Broj 112 je jedinstveni evropski broj za pozive u hitnim situacijama.

Broj 112 pozovite ako vam je potrebna:

- hitna medicinska pomoć;
- pomoć vatrogasaca-spasilaca;
- pomoć policije;
- pomoć Gorske službe spašavanja i ostalih specijalističkih jedinica;
- pomoć drugih učesnika sistema zaštite i spašavanja.

Prilikom prijema informacije na broj 112, operator u OKC 112 uzima sljedeće podatke:

1. **KO** obavještava (ime, prezime, adresa fizičkog lica, odnosno naziv i sjedište pravnog lica),
2. **ŠTA** se dogodilo (što preciznije podatke o obliku i obimu nesreće),
3. **GDJE** se dogodilo (što preciznije podatke o lokaciji nesreće), lokaciju potvrditi na Geografsko-informacionom sistemu (GIS),
4. Kad se dogodilo,
5. Kakve su trenutne posljedice,
6. Pristup mjestu (eventualne saobraćajne prepreke, nedostupnost itd.).

7. Prisustvo ili blizina opasnih materija,
8. Prisustvo ili blizina elektroenergetskih objekata i postrojenja,
9. Približan broj ugroženih i povrijeđenih, kao i vrste povreda,
10. Potrebna pomoć,
11. Trenutne vremenske prilike na pogodjenom području,
12. Mjere koje se preduzimaju,
13. Ko je još obaviješten od strane pozivaoca.

Informaciju o mjestu zbivanja nesreće operater u OKC 112 potvrđuje locirajući pozivaoca na GIS-u, ako je to moguće.

VAŽNI BROJEVI:

**Direktorat za vanredne situacije
MUP-a, Operativno – komunikacioni
centar 112- OKC 112**
**Evropski broj za hitne
službe – 112**

Policija – 122

**Opštinske službe zaštite i
spašavanja – 123**

Hitna medicinska pomoć – 124

Ovaj letak je pripremljen u okviru projekta **DIRECT – Budimo otporni na nepogode**, koji ima za cilj unapređenje pripremljenosti lokalnih zajednica, institucija i službi za efikasniji odgovor na prirodne i druge nepogode. Projekat realizuju FORS Montenegro i Direktorat za vanredne situacije MUP-a u partnerstvu sa Vatrogasno-spasišćkom službom opštine Kranj iz Slovenije, Vatrogasno-spasišćkom brigadom Moravsko-Šleskog kraja i Udruženjem vatrogasaca iz Češke, a finansira Generalni direktorat za evropsku civilnu zaštitu i aktivnosti humanitarne pomoći Evropske komisije (DG ECHO).

Koordinator projekta

Partneri na projektu:

Ministarstvo unutrašnjih poslova
Direktorat za vanredne situacije

Vatrogasno-spasička služba
opštine Kranj, Slovenija

Vatrogasno-spasička brigada
Moravsko-Šleskog kraja, Republika Češka

Udruženje vatrogasaca Češke

Ovaj letak je izrađen uz pomoć Evropske unije. Sadržaj letka isključiva je odgovornost Direktorata za vanredne situacije MUP-a Crne Gore i Fondacije za razvoj sjevera Crne Gore - FORS Montenegro i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stavove Evropske unije.